

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 04. 08. 2021, sp. zn. 8 Tdo 699/2021, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.699.2021.1

Číslo: 10/2022

Právní věta:

Vážně míněný nesouhlas s pohlavním stykem ve formě soulože může oběť zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, která je v důsledku stresu neschopna verbální komunikace, projevit pouze způsobem chování, zejména polohou těla v podobě zaujetí pasivní obranné pozice, znemožňující provedení soulože. Pachatel naplní svým jednáním znak donucení objektivní stránky uvedeného zločinu, jestliže tuto její polohu násilně změní tak, aby mohl soulož provést.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.08.2021

Spisová značka: 8 Tdo 699/2021

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Znásilnění

Předpisy: § 185 odst. 1 tr. zákoníku
§ 185 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2009, sp. zn. [3 Tdo 535/2009](#), uveřejněné pod číslem 25/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. [3 Tdo 1305/2005](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2014, sp. zn. [4 Tdo 924/2014](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2017, sp. zn. [6 Tdo 933/2017](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. [6 Tdo 1444/2018](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2019, sp. zn. [7 Tdo 1579/2018](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2011, sp. zn. [7 Tdo 1051/2011](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2006, sp. zn. [7 Tdo 1585/2005](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2018, sp. zn. [7 Tdo 828/2018](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. [8 Tdo 903/2020](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného P. Č. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2020, sp. zn. 8 To 260/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 2 T 53/2018.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 15. 7. 2020, sp. zn. 2 T 53/2018, byl obviněný P. Č. uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že mezi 04:06 a 04:17 hod. dne 12. 12. 2017 v XY v ulici XY jako řidič vozidla taxi zn. XY úmyslně nedovezl poškozenou E. Z. na místo, které mu udala jako bydliště, přestože měl ve vozidle navigaci, zastavil na málo frekventovaném místě, vypnul motor, zhasl světla vozidla, vytáhl klíček ze zapalování a požadoval po poškozené zaplacení finanční částky za odvoz, poškozená v rychlosti a zmatku nemohla najít ve své tašce peněženku s hotovostí, požadovala zaplacení zakázky platební kartou, kterou měla při sobě, což obviněný bezdůvodně odmítl, přestože měl ve vozidle platební terminál, s tím, že chce pouze hotovost a hned, zatímco poškozená ve zmatku hledala peněženku, začal opakovaně požadovat okamžité zaplacení zakázky poskytnutím sexuálních služeb, následně využil šoku a překvapení poškozené a dále své zjevné fyzické převahy, přešel z místa řidiče přes ruční brzdu do zadní části vozidla, kde seděla poškozená s pokrčenýma nohama a s koleny u brady, v tzv. klubíčku, silou roztáhl poškozené nohy, povalil ji na sedadlo do pololehu na zádech a sundal jí spodní kalhotky. Poškozená byla touto stresovou situací tak paralyzována, že nedokázala adekvátně reagovat ani se bránit, protože v důsledku reakce na stres došlo k jejímu útlumu a znehybnění, čehož obviněný využil, vyhrnul jí šaty a vykonal na ní nechráněnou vaginální soulož s vyvrcholením na břicho poškozené, které poté sdělil, že její peněženka leží na podlaze, poškozená v rychlosti posbírala své věci a vyběhla z vozidla, které vyfotografovala mobilním telefonem, čehož si obviněný povšiml a rozeběhl se za ní, poškozená před ním utekla do neosvětlené uličky, kde se skrývala do příjezdu hlídky policie, přičemž lékařským vyšetřením bylo u poškozené zjištěno poranění zevního genitálu - drobná asi 0,5 cm krvácející ragáda.

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozené E. Z. jako náhradu majetkové škody částku ve výši 41 707,70 Kč a 736,76 EUR a náhradu nemajetkové újmy v penězích ve výši 200 000 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená se zbytkem nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 11. 11. 2020, sp. zn. 8 To 260/2020, podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání podané obviněným proti shora citovanému rozsudku soudu prvního stupně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Obviněný podal proti tomuto rozsudku odvolacího soudu prostřednictvím obhájkyne z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř. dovolání, které zaměřil proti všem výrokům, protože soudy nedostály povinnosti podle § 265s odst. 1 tr. ř. respektovat závazné pokyny vyslovené Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. [8 Tdo 935/2019](#) (dále jen „usnesení sp. zn. [8 Tdo 935/2019](#)“). Přezkoumávaná rozhodnutí podle obviněného trpí ve výroku o vině tzv. extrémním nesouladem mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 216/04](#)) a ve výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy nedostatečným uvážením příčinné souvislosti mezi vzniklou újmou a trestným činem. Výroku o trestu obviněný vytýkal, že mu byl uložen nepřipustný trest.

5. Nedostatky výroku o vině obviněný spatřoval v nedostatečném objasnění činu, protože tvrzení uváděná poškozenou, jimiž doplnila svou výpověď v průběhu nového hlavního líčení konaného dne 1. 7. 2020, nejsou věrohodná, jsou oproti její dřívější výpovědi změněná ohledně „násilného jednání“ ze strany obviněného. Tuto změnu označil za účelovou v duchu usnesení sp. zn. [8 Tdo 935/2019](#), protože poškozená ji upravila tak, aby v ní bylo zmíněno alespoň nějaké „násilné chování“, a proto popsala, že se schoulila na zadním sedadle do klubička, dala si kolena k bradě, obviněný jí údajně silou roztáhl nohy od sebe, použil střední sílu, měla modřiny na lýtkách. K této pozici obviněný uvedl, že je těžko představitelná a navíc i v rozporu s tím, že s ohledem na zimní období by od jejích šněrovacích bot, které měla mít na nohou, muselo dojít k zašpinění sedačky vozidla, avšak nic takového nebylo při ohledání místa činu zjištěno (viz policejní fotodokumentace z ohledání místa činu a videozáznamy pořízené palubní kamerou). Tyto nově uváděné informace jsou podle obviněného v extrémním rozporu s předchozí výpovědí, jak to dokladují podání vysvětlení před policejním orgánem ze dne 17. 12. 2017 a odpovědi na otázky kladené poškozené při její svědecké výpovědi policejním orgánem dne 12. 1. 2018 a u hlavního líčení dne 30. 7. 2018. Není pravdou, že by poškozená nebyla tázána na podrobný průběh pohlavního styku a předcházející přípravy, případně na to, zda proti ní obviněný použil násilí. Obviněný rovněž poukázal na rozpory v jejím popisu jeho jednání po sundání bot, z čehož dovodil, že tato výpověď potvrzuje jeho obhajobu, že po dohodě a za souhlasu poškozené nejprve (otočený s jednou nohou kolenem na sedadle) manipuloval s roletou zavazadelníku a pokoušel se i sklopit zadní sedadlo pro větší pohodlí při konsensuálním dohodnutém pohlavním styku, čemuž poškozená napomáhala tím, že se přesunula na druhou část sedačky.

6. Chování poškozené při činu bylo podle obviněného zcela jiné, než jak to sama prezentuje zejména v poslední výpovědi. Znak bezbrannosti není možné z jejího chování dovozovat, neboť po celou dobu s obviněným komunikovala, což je zřejmé z krátkých záznamů zvuku z palubní videokamery, navíc měla k dispozici mobilní telefon, kterým si mohla přivolat pomoc, a vozidlo nebylo po celou dobu zamčeno. Samotnému pohlavnímu styku předcházelo delší období, v němž poškozená i podle své vlastní výpovědi zaznamenala, že si obviněný rozvazuje boty, poté přelézá z přední části vozidla k ní a že se svléká. Poškozená podala obviněnému během jízdy ruku, drželi se za ruce a vzájemně se představili křestními jmény, v průběhu pohlavního styku s obviněným komunikovala o způsobu zakončení, přičemž on její preference akceptoval. Nebyla vyvrácena ani verze obviněného, že se pro větší pohodlí společně snažili sklopit sedačky. Obviněný vznesl výhrady i proti vadnému a nekvalitnímu kamerovému záznamu, přičemž část záznamů z inkriminované doby se nepodařilo ani policejnímu orgánu obnovit.

7. Soudy podle obviněného neobjasnily jeho zavinění, jímž se ani přes výslovný pokyn Nejvyššího soudu nezabývaly, a neprovedly žádné důkazy, které by svědčily o jeho úmyslu znásilnit poškozenou, a to i s odkazem na výpověď soudního znalce z odvětví psychologie PhDr. M. P., Ph.D., jenž potvrdil jako možnou variantu odlišného vnímání probíhající situace, a znalkyně PhDr. T. S., Ph.D., že obviněný si nemusel vůbec všimnout, že se poškozená nachází ve stresovém stavu a nesouhlasí s jeho jednáním. Na rozdíl od ní však znalec PhDr. M. P., Ph.D., při hlavním líčení dne 1. 7. 2020

konstatoval, že pojem „mrtvý brouk“ není exaktní a definovatelný pojem, nýbrž spíše pojem popisný a symbolický, což vylučuje možnost spáchání trestného činu znásilnění, který vyžaduje zavinění ve formě úmyslu. Soudy i přesto vadně dovodily úmysl obviněného a nemístně poukazovaly na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. [3 Tdo 1498/2017](#), v němž byla situace zcela odlišná, a proto ho nelze užít na tuto projednávanou věc.

8. Podle výsledků doplněného dokazování nebylo možné dojít k závěru, že šlo o odlehlé místo, protože vyšlo najevo, že poškozená se nacházela prakticky v místě svého bydliště, místo druhé zastávky je osvětleno pouličními lampami a rezidenční čtvrť XY je navíc považována za klidnou a bezpečnou.

9. Obviněný poukázal rovněž na existenci tzv. opomenutých důkazů, neboť soudy neprovedly „skutkový pokus“ na místě samém, který byl nedůvodně zamítnut, obzvláště když jde o situaci „tvrzení proti tvrzení“ (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. [I. ÚS 520/16](#)), a zmínil i ovlivnění poškozené feminismem i její angažovanost v neziskových organizacích s vazbou na feministická témata a problematiku sexuálního zneužívání žen.

10. Obviněný směřoval své výtky i proti výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy s poukazem na to, že poškozená v novém hlavním líčení po zrušení věci Nejvyšším soudem uplatnila nový nárok na náhradu nemateriální újmy ve výši 1 000 000 Kč (tedy dvojnásobný než v předchozím řízení), v čemž obviněný spatřoval její motivaci k dosažení odsuzujícího rozsudku, a to v souladu s názorem znalce psychologa PhDr. M. P., Ph.D. Obviněný označil výrok o povinnosti k náhradě za nesprávný a neodpovídající pokynům Nejvyššího soudu z hlediska nutnosti zkoumat zejména příčinnou souvislost mezi údajným jednáním obviněného a způsobenými následky.

11. U bolestného se podle obviněného soudy nevypořádaly důsledně s námitkou, že stav poškozené nelze přirovnat k „difúznímu axonálnímu poranění mozku za akutní stres“ ohodnocenému 100 body, neboť u ní nedošlo k žádnému poranění mozku a případnou stresovou situaci nelze srovnávat s poraněním mozku s trvalými následky. Rovněž se nevypořádaly ani s položkou „poranění zevního genitálu“ ohodnocenou 30 body, neboť drobná ragáda tohoto typu vzniká i nahodile u zcela dobrovolného pohlavního styku.

12. Obviněný brojil i proti přiznání náhrady za výdaje spojené s léčbou a dalším nárokům spojeným s přerušением studia a ztráty statutu studenta, doplatku jízdného městské hromadné dopravy v XY, jakož i náhrady platby sociálního a zdravotního pojištění na Slovensku, protože v tomto směru neprovedly potřebné důkazy, jež jim uložil Nejvyšší soud. Přestože byla dokladována výše nákladů, které vynaložila poškozená, nebylo doloženo, že zmíněná péče byla nezbytná pro odstranění následků, a už vůbec nebylo prokázáno, že by tyto náklady musela účelně vynaložit v důsledku projednávaného trestného činu.

13. Vadu ve výroku o trestu spatřoval dovolatel v tom, že došlo k porušení zákazu *reformationis in peius*, pokud mu byl uložen trest odnětí svobody ve stejné výměře a se stejnou délkou zkušební doby jako ve zrušeném rozsudku, neboť od 17. 1. 2019 do 27. 8. 2019 již fakticky vykonával pravomocný rozsudek, což je z celkové doby 3 roků téměř 20 %. Zpřísnění spařoval v tom, že při shodné výměře trestu došlo k prodloužení období, ve kterém bude žít v režimu podmíněného odsouzení, a bude tedy omezen ve svém způsobu života, výběru povolání atp., a to o více než 7 měsíců. Z těchto důvodů mu mohl být uložen maximálně trest odnětí svobody v trvání 2 roků, přičemž zkušební doba měla být snížena o období, po které již měl záznam v evidenci Rejstříku trestů.

14. Státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání upozornila, že obviněný uplatňoval námitky v dovolání v souladu s tím, jak činil v rámci své obhajoby prakticky od samého počátku trestního řízení, neztotožnila se s nimi a vyslovila souhlas s názorem

odvolacího soudu, že za situace, kdy obviněný nejprve na poškozenou vyvíjel opakovaný nátlak ohledně zaplacení ceny jízdného, odmítl úhradu platební kartou, následně s vozidlem zajel na odlehlé místo, kde poškozená neměla možnost dovolat se pomoci, což už v poškozené logicky vzbudilo obavu, jak uvedla, nelze souhlasit s obhajobou obviněného, že ze strany poškozené šlo o dobrovolnou soulož za účelem úhrady ceny za odvoz vozidlem taxi. Ačkoliv poškozená v důsledku tohoto jednání obviněného byla paralyzována a na stres reagovala stavem tzv. mrtvého brouka, což odpovídá její osobnosti, jak vysvětlila znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie PhDr. T. S., obviněný se nemohl domnívat, že souhlasí se souloží a přistupuje k ní dobrovolně. Naopak zneužil situace, při níž poškozená nemohla najít peněženku, neodvezl ji na místo odpovídající adrese jejího bydliště, ale na odlehlé místo poblíž, kde využil své fyzické převahy, a přes nesouhlas, byť poškozená nekladla aktivní odpor z důvodů výše uvedených, na ní vykonal nechráněnou soulož. Jde o zvláště závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku (obdobně viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. [3 Tdo 1498/2017](#)), neboť pro naplnění znaku násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy není nezbytné, aby poškozená osoba kladla zřejmý fyzický odpor, jelikož postačí, že pachateli musela být z jejího jednání zjevná nevole poškozené.

15. K námitkám proti výměře trestu státní zástupkyně uvedla, že obviněnému byl uložen trest odnětí svobody v trestní sazbě podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku, což je stejný trest jako v předchozím rozhodnutí, a již vykonaná část trestu mu bude do výkonu trestu započítána, nejde proto o rozhodnutí v jeho neprospěch. Za adekvátní považovala i rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nemajetkové újmy z důvodu způsobení duševních útrap poškozené. S ohledem na výše uvedené státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Protože Nejvyšší soud z obsahu dovolání dovedl splnění i dalších formálních požadavků podle § 265f odst. 1 tr. ř., zkoumal, zda bylo podáno v souladu s důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř., o něž obviněný opřel své dovolání, protože jen na základě dovolání podloženého námitkami obsahově způsobitelnými naplnit uplatněný dovolací důvod lze podrobit napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející věcnému přezkoumání.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Z obsahu podaného dovolání Nejvyšší soud shledal, že obviněný zčásti splnil výše uvedené požadavky, jelikož většinou výhrad brojil proti vadné právní kvalifikaci, jíž vytýkal nedostatky v posouzení znaků „násilí“ a „donucení“, jakož i subjektivní stránky. Shodně jako ve svém předchozím dovolání poukazoval na zjištěné chování poškozené, z něhož podle jeho názoru nemohl ani při nejlepší vůli rozpoznat či dovést její nesouhlas s navrženou a vykonanou souloží. Zásadně pak odmítl, že by vůči ní použil jakékoli násilí, kterého navíc ani nebylo pro její souhlas a poskytnutou součinnost zapotřebí. Rovněž spatřoval nedostatky ve výroku o náhradě škody a nemajetkové újmy. Uplatněným dovolacím důvodům dostal i námitkou zaměřenou vůči výroku o trestu, jemuž vytýkal překročení maximální možné sazby v důsledku porušení zákazu *reformationis in peius* v návaznosti na již vykonanou část trestu, resp. zkušební doby podmíněného odsouzení.

18. Uvedené námitky obviněného se týkají právního posouzení věci, byť částečně s poukazem na

nedostatečná a s obsahem provedených důkazů rozporná skutková zjištění, a proto Nejvyšší soud mohl na jejich podkladě zkoumat, zda jsou opodstatněné.

19. Nejvyšší soud přezkoumává posuzovanou věc již podruhé poté, co usnesením ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. [8 Tdo 935/2019](#), z podnětu dovolání obviněného P. Č. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 1. 2019, sp. zn. 8 To 501/2018, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 15. 10. 2018, sp. zn. 2 T 53/2018, jakož podle § 265k odst. 2 tr. ř. i další rozhodnutí na zrušené rozsudky obsahově navazující, a přikázal soudu prvního stupně věc znovu projednat a rozhodnout. Důvodem byla nepřezkoumatelnost zrušených rozhodnutí proto, že se soudy dostatečně nezabývaly všemi znaky skutkové podstaty zločinu podle § 185 odst. 1 alinea 1 a 2, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Za tím účelem uložil soudu prvního stupně provést potřebné úkony a znovu rozhodnout o vině obviněného tak, aby o ní nevznikaly pochybnosti (viz body 51. až 58. zrušujícího usnesení Nejvyššího soudu).

20. Uvedené pokyny Nejvyšším soudem uložené v předešlém rozhodnutí soudy obou stupňů respektovaly; soud prvního stupně doplnil dokazování o výslech poškozené se zaměřením na otázky týkající se samotného průběhu skutku a konkretizaci vzájemných pozic a postavení obviněného a poškozené před sexuálním aktem a v jeho průběhu, jakož i na konkrétní jednání a úkony obviněného v rámci přípravy na soulož s ní. Zaměřil se i na komunikaci mezi poškozenou a obviněným, z níž by bylo možné usuzovat na nevoli a nesouhlas, či naopak souhlas poškozené s návrhem i následným počínáním obviněného, z něhož by bylo seznatelné, zda souhlasí se souloží či nikoli. Dále doplnil dokazování o výslech obviněného ke stejným okolnostem a o časovou osu setkání obviněného s poškozenou a navazujících událostí inkriminovaného dne, kterou předložil obviněný, stejně jako provedl k důkazu i jím předložené fotografie ze sítě Facebook ohledně poškozené pocházející z doby po činu. K prokázání zdravotního, zejména psychického stavu poškozené soud přibral znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinická psychologie, MUDr. G. L. a MUDr. M. P., PhD., kteří nepotvrdili lékařskými zprávami dokladovanou posttraumatickou stresovou poruchu, avšak shledali úzkostně depresivní syndrom spadající z lékařského klasifikačního hlediska pod poruchu přizpůsobení, zahrnující depresivní nálady, úzkostné stavy, obavy, zhoršení výkonu v denních činnostech, atd. Při hlavním líčení byl rovněž přehrán kamerový záznam z palubní kamery ve vozidle obviněného, byly přečteny lékařské zprávy T. M. a I. Z., z nichž byl zjištěn vývoj i aktuální psychický stav poškozené, fotografická mapa a záznam z aplikace Google Street View z místa činu za účelem posouzení jeho odlehlosti a vzdálenosti od místa bydliště poškozené. Další návrhy na doplnění dokazování soud považoval za nadbytečné (revizní znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie, opětovný výslech poškozené či obsah její e-mailové komunikace po činu, videozáznam poškozené zveřejněný na síti Instagram, znalecké zkoumání obviněného k jeho věrohodnosti), neboť všechny rozhodné skutečnosti byly již provedeným dokazováním dostatečně objasněny způsobem, aby o skutkovém ději nevznikaly důvodné pochybnosti.

21. Nejvyšší soud k námitkám obviněného směřujícím proti neúplnosti skutkových zjištění významných pro správné právní posouzení věci shledal, že se soudy již zabývaly všemi potřebnými skutečnostmi rozhodnými z hlediska naplnění znaků zločinu znásilnění, jímž byl obviněný uznán vinným, a byly odstraněny nedostatky, které byly v předchozím řízení v této věci shledány. Dokazování bylo doplněno, jak Nejvyšší soud vyžadoval. Soud prvního stupně vysvětlil, o které důkazy své závěry opřel a jak hodnotil provedené důkazy se zaměřením zejména na věrohodnost poškozené a obviněného. Především z výsledků provedeného dokazování vyplynulo, že soudy se zabývaly výpovědí poškozené, na niž navazovaly jiné provedené nepřímé důkazy, vyjádření znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinické psychologie, lékařské zprávy, zpráva ČVUT, záznam telefonátu na linku 158, výpovědi policistů, apod.

22. Soudy se věnovaly i námitce obviněného vztahující se k věrohodnosti poškozené a vysvětlily, že považovaly jím zpochybňovaný znalecký posudek za dostatečný a neskýtající důvody pro to, aby byl

zpracován v této věci jiný znalecký posudek. V odůvodnění dovoláním napadených rozhodnutí je dostatek podkladů pro závěr, že soudy nepominuly existenci případných rozporů mezi jednotlivými důkazy, ale naopak splnily svou povinnost podle § 2 odst. 6 tr. ř. zhodnotit věrohodnost a pravdivost každého důkazu jednotlivě, a poté v souhrnu s ostatními důkazy, a to vždy ve vztahu ke konkrétní skutečnosti.

23. Výsledkem provedeného i doplněného dokazování bylo zahrnutí okolnosti vyjadřující znak „použití násilí“ obviněným do tzv. skutkové věty výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně. Oproti předchozímu rozsudku soud včlenil do skutkových zjištění, že v době, kdy obviněný přelézal a přešel přes řadící páku do zadní části vozidla „seděla poškozená s pokrčenýma nohama s koleny u brady, v tzv. klubičku, silou roztáhl poškozené nohy, povalil ji na sedadlo do pololehu na zádech, sundal jí spodní kalhotky ...“. Soudy na základě doplněného dokazování zahrnuly tento znak již nejen do tzv. právní, ale i do skutkové věty výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně poté, co tento znak řádně a pochybnosti nezbuzujícím způsobem skutkově objasnily a uvedly k němu též potřebná vysvětlení.

24. Odvolací soud považoval uvedené skutečnosti za plně odpovídající všem učiněným zjištěním a ztotožnil se se skutkovými závěry soudu prvního stupně. Pro úplnost se zřetelem na výhrady obviněného je vhodné zmínit, že odvolací soud shledal, že věrohodnost poškozené mohl soud prvního stupně posoudit jednak na základě skutečností, které v průběhu hlavního líčení sám vnímal, a konstantního a konzistentního obsahu jejich výpovědí podávaných v průběhu celého trestního řízení, jednak s oporou v obsahu znaleckých posudků. Pro věrohodnost poškozené svědčí i svědectví svědka J. T., jenž ji po činu popsal jako vyděšenou, plačící a velmi rozrušenou.

25. Nejvyšší soud uvedené postupy posuzoval z hlediska pravidel stanovených pro řádné objasnění věci ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř., přičemž soud není povinen provést všechny obviněným navržené důkazy, avšak musí rozhodnout o vznesených důkazních návrzích a – pokud jim nevyhoví – musí ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotně právním předpisům, které užil, a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl.

26. Požadavek obviněného na doplnění dokazování o znovuvyslechnutí E. Z. a doplnění plánkem či fotodokumentací z místa činu nebyl soudy akceptován, což však nesvědčí o tom, že by se soudy zpronevěřily zásadám objasnit řádně posuzovaný skutek. Naopak vyložily, že uvedeným návrhům nevyhověly pro jejich nadbytečnost, což odpovídá obsahu provedeného dokazování, které bylo zaměřeno na objasnění všech rozhodných skutečností a bylo realizováno v dostatečném rozsahu.

27. Vzhledem k těmto závěrům Nejvyšší soud nepovažoval dovolání obviněného v části, ve které tvrdil, že je dokazování neúplné, za důvodné, protože soudy věnovaly dostatečnou pozornost prověření obhajoby obviněného a zajištění důkazů objasňujících všechny rozhodné okolnosti, za nichž k činu došlo. Jejich postup odpovídal zásadám uvedeným v § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. a § 125 odst. 1 i § 134 odst. 2 tr. ř., neboť si obstaraly dostatek důkazních prostředků, které zákonným způsobem provedly a jež hodnotily plně v souladu se zásadami vymezenými v § 2 odst. 6 tr. ř. Verze poškozené nebyla zpochybněna a úvahy vedoucí k tomuto závěru soud dostatečně vysvětlil a podložil argumenty, které nevyvolávají pochybnosti, čímž je vyvrácena námitka obviněného o nevěrohodnosti poškozené.

28. Po uvážení uvedených skutečností, výsledků doplněného dokazování soudy obou stupňů i učiněných změn ve skutkových zjištěních Nejvyšší soud považuje provedené dokazování za ucelené, konzistentní a dostačující pro utváření právních závěrů ve vztahu k zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku.

29. Obviněný byl uznán vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr.

zákoníku, vůči němuž namítal, že nedošlo k naplnění znaku donucení násilím ani pohrůžkou násilí, a to i ve vztahu k jeho zavinění, což míří proti správnosti právního posouzení posuzovaného skutku. Tohoto zločinu se dopustí ten, kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku a spáchá tento čin souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží.

30. Soudy podle tzv. právní věty výroku o vině dospěly k závěru, že obviněný spáchal posuzovaný zločin v alternativě, že „jiného násilím donutil k pohlavnímu styku a čin spáchal souloží“, a proto je třeba uvést, že za násilí se ve smyslu § 185 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku podle soudní praxe považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu znásilňované osoby a dosažení pohlavního styku proti její vůli, aniž by bylo nutné, aby poškozená osoba kladla zřejmý fyzický odpor, avšak pachateli musí být její nevole zjevná (viz zhodnocení pod č. [17/1982](#), str. 128 a 129 Sb. rozh. tr., zhodnocení pod č. [1/1980](#) Sb. rozh. tr. nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. [11 Tdo 294/2014](#), ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. [3 Tdo 885/2018](#), či ze dne 30. 5. 2018, sp. zn. [6 Tdo 603/2018](#), aj.).

31. Donucením jiného k pohlavnímu styku se rozumí překonání jeho vážně míněného odporu nebo podlehnutí poškozeného při seznání beznadějnosti kladení odporu s ohledem na to, že mu pachatel za použití násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy nedal žádnou možnost projevit odpor. Výsledkem násilí nebo pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy je, že napadená osoba po vyjádření vážně míněného nesouhlasu a projeveném odporu upustí od dalšího vzdoru např. pro zřejmou beznadějnost nebo z odůvodněného strachu, že pachatel uskuteční svou pohrůžku násilím. Podstatným je posoudit, zda odpor oběti je vážně míněný, protože byl-li pouze předstíraný, nejde o donucení. O donucení také nejde, když sice poškozená osoba zpočátku klade odpor, ale později dobrovolně souhlasí s pohlavním stykem a takový projev je z jejího chování patrný (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. [8 Tdo 935/2019](#)).

32. Pokud jde o průběh činu, jak byl soudem popsán ve skutkových zjištěních v přezkoumávaném rozhodnutí, nevznikají pochybnosti o tom, že obviněný vykonal na poškozené násilí, aby mohlo dojít k pohlavnímu styku s ní. Je zjevné, že obviněný nejprve musel v prostoru auta přelézt na zadní sedadlo, a aby vykonal soulož s poškozenou, když ona zjevně nespolupracovala, bylo zapotřebí, aby jí dostal z její polohy „v klubičku“, a proto jí „roztáhl nohy a povalil ji na sedadlo do pololehu na zádech“. Takto realizované úkony jsou projevem fyzické síly vůči poškozené, a tudíž v uvedené manipulaci obviněného s poškozenou je třeba spatřovat naplnění znaku „násilí“. O uvedený znak jde i v případě násilí malé intenzity, protože pro něj není rozhodná jeho menší a mírnější povaha. Míra intenzity násilí se promítá pouze do vyšší či nižší škodlivosti činu, je měřítkem jeho závažnosti a nachází odraz i při ukládání trestu.

33. Nejvyšší soud proto s ohledem na uvedená skutková zjištění, právní závěry soudů i obecné vymezení pojmu „násilí“ považuje v přezkoumávané věci znak násilí u zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku za naplněný.

34. V daných souvislostech lze konstatovat, že obviněným vyvinuté násilí vůči poškozené bylo prostředkem k jejímu „donucení“ k vykonání soulože ve smyslu uvedené skutkové podstaty, byť je třeba připustit, že v této věci byl vážně míněný odpor poškozené v jistém směru zastřený tím, že svůj nesouhlas se souloží neprojevila slovně, a tedy hlasovým vyjádřením svého odmítání obviněným navrženého způsobu úhrady ceny za taxi službu, a to v důsledku momentálního psychického bloku, který u ní zjistili i znalci a připustili jeho možnost s ohledem na průběh události i z psychologického hlediska. I přesto však nonverbálně dávala obviněnému najevo, že s ním nechce souložit, a to chováním spočívajícím v reflexivním stažení těla „do klubička“, tzn. do sedu s nohama i rukama přitáženými co nejtěsněji k tělu s „koleny u brady“. V této její pozici nemohlo k souloži objektivně dojít, protože poškozená seděla takto přitisknuta na zadním sedadle vozidla a tato poloha jí v jistém

směru dávala možnost ochránit genitálie před tím, aby do nich obviněný mohl vniknout. Lze tedy z uvedeného dovodit, že tímto postojem, který byl přímou reakcí na požadavek obviněného, aby s ním souložila, dávala najevo svůj nesouhlas a odmítnutí, což korespondovalo s tím, že byla vzniklou situací paralyzována (k tomu viz závěry psychologického znaleckého posudku) do té míry, že nebyla schopna svůj nesouhlas vyjádřit jinak (nemohla „vydat ani hlásku“). Právě to, že se stáhla do jakési obranné pasivní nehybné pozice, bylo zřejmým projevem jejího odmítnutí. Rozhodné pro posouzení uvedené situace je i to, že v této pozici poškozená setrvala až do doby, než se k ní obviněný výše popsaným násilným jednáním dostal tím, že ji povalil na sedadlo do polohy na zádech, sundal jí kalhotky a roztáhl jí nohy. Tímto násilným chováním překonal její vážně míněný odpor a vykonal na ní soulož.

35. K námitkám obviněného je možno doplnit, že poškozenou prožívaný stres a obava byly objektivně podloženy jí vnímanou situací, a to nikoliv jen v důsledku aktu soulože samotné, ale i předchozího chování obviněného, jež se vymykalo běžnému chování řidiče taxislužby. Lze jen připomenout, že k činu došlo v časných ranních hodinách, poškozená nemohla najít svou peněženku, aby obviněnému zaplatila (nevěděla, že jí spadla pod sedadlo). Obviněný v rozporu s jejím přáním, aby jí zastavil na místě, které uvedla, zajel na odlehlé místo, byť nedaleko místa bydliště poškozené, bez veřejného osvětlení a bez přítomnosti jiných osob či budov. Neobvyklé pro poškozenou bylo i to, že byť mu nabízela možnost uhradit za jízdu platební kartou, pro jejíž platbu bylo vozidlo uzpůsobeno, obviněný odmítl tuto možnost s požadavkem na sexuální aktivitu.

36. Při rozvedených skutečnostech lze dospět k závěru též o naplnění znaku „donucení“, o které jde u zločinu znásilnění po objektivní stránce i tehdy, když oběť v důsledku stresu a neschopnosti verbální komunikace dává pachateli najevo svůj nesouhlas způsobem svého chování, zejména postojem či polohou těla, při kterých zaujme pozici, z níž plyne ochrana a zneprístupnění genitálií, a k souloži dojde až tehdy, když je u takto nespolupracující oběti popsaná obranná poloha násilným jednáním pachatele změněna tak, že je přizpůsobena k tomu, aby mohlo k souloži dojít. Projev nesouhlasu s požadavky pachatele lze totiž projeviti různými způsoby a odmítnutí se nemusí vyjádřit jen slovně, ale s ohledem na okolnosti a stav oběti jej lze vyjádřit nonverbálním způsobem, např. pozicí těla apod.

37. Pozornost je třeba věnovat v uvedených souvislostech rovněž subjektivní stránce, vůči níž se obviněný v dovolání rovněž vymezoval. U znásilnění jde o úmyslný trestný čin, u kterého zásadně stačí zavinění ve formě nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku.

38. Soud prvního stupně se zabýval zaviněním obviněného na základě všech zjištěných skutečností a dospěl k závěru, že rozhodné okolnosti byly obviněnému známy a zřejmé, a pokud byla poškozená schoulená v tzv. „klubíčku“ a on jí násilím roztáhl nohy a natočil si ji tak, aby mohlo k souloži dojít, jednal v úmyslu přímém ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Odvolací soud se s tímto závěrem ztotožnil, protože rovněž shledal, že obviněný jednal cíleně a plánovitě v úmyslu znásilnit poškozenou, o čemž svědčí zejména to, že odbočil z ulice mimo adresu jejího bydliště a a sex ji nabídl jako možnou úhradu za provedenou službu.

39. Nejvyšší soud v tomto posouzení neshledal vady a jen pro úplnost dodává, že závěr učiněný soudy o přímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku zcela odpovídá zjištěným skutečnostem, neboť z nich je zřejmé, že obviněný chtěl s poškozenou souložit i přes její odmítavý postoj. Tyto okolnosti subjektivního charakteru vyplynuly toliko nepřimo z okolností objektivní povahy, z nichž bylo možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (viz rozhodnutí pod č. [62/1973](#) a č. [41/1976](#) Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. [8 Tdo 394/2010](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. [5 Tz 225/2001](#), či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. [IV. ÚS 2728/12](#)). Proto bylo možné vycházet jak z chování obviněného a

poškozené, tak i z dalších zjištěných skutečností. Uvedený záměr obviněného vyplynul již z toho, že se jako řidič taxislužby nechoval standardně, neboť nejel na místo, které bylo určené adresou poškozené, na níž žádala zavézt, ale vybral jiné místo, neosvětlené a málo frekventované. Na jeho úmysl lze usuzovat rovněž z toho, že na poškozené si vyžádal sex namísto úhrady platby platební kartou, kterou navrhla, na což však nepřistoupil. Soudy se zabývaly i jeho vědomím a chtěním souložit s poškozenou i přesto, že z jejího jednání nevyplývalo sice výslovné slovní odmítnutí, avšak její nesouhlas byl patrný z toho, že nejprve nepřijala jeho nabídku na sex a domáhala se platby platební kartou. Poté však již byla paralyzována jeho chováním vybočujícím z běžných situací a slovně nereagovala, ale schoulila se do „klubíčka“ na zadním sedadle. Tato poloha jejího těla s nohama u brady svědčila o tom, že odmítá sex, a uvedená pozice byla pro obviněného zcela zjevná. Jednak poškozenou viděl, a když přešel z předního sedadla k ní dozadu, její polohu musel změnit. Poškozená v této fázi opět vůbec nespolupracovala. Obviněný jí roztáhl nohy, položil ji ze sedu do polohy ležmo na záda a sundal jí spodní kalhotky. Toto násilné jednání (jak bylo výše vyloženo) bylo nutným překonáním, byť nikoliv výslovného, avšak pozičního odmítání sexuálních praktik, které bylo zřejmé, ale obviněný i přesto záměrně jednal tak, aby dosáhl soulože s poškozenou. Význam má i to, že ani on sám již s poškozenou slovně nekomunikoval, ale pouze uskutečňoval svůj záměr bez ohledu na její zcela pasivní chování. Lze proto dospět k závěru, že obviněný věděl, že způsobem uvedeným v trestním zákoně porušuje zájem chráněný zákonem, a takové porušení chtěl způsobit i je způsobil, neboť věděl, že poškozená není ochotna se podvolit a přizpůsobit jeho sexuálně motivovanému jednání, že s ním nesouhlasí, což dávala najevo sice méně běžným způsobem, avšak i přesto srozumitelně.

40. Ze všech uvedených důvodů se Nejvyšší soud ztotožnil s tím, že obviněný jednal v přímém úmyslu za splnění podmínek stanovených v § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

41. Nejvyšší soud na základě popsaných úvah dospěl k závěru, že přezkoumávaná rozhodnutí netrpí vadami, které obviněný v dovolání výroku o vině vytýkal, a skutkové i právní závěry jsou zcela správné, neboť soudy dostaly všem povinností a nárokům kladeným na ně jak trestněprávními normami, tak Nejvyšším soudem v jeho předchozím usnesení.

42. Dále se Nejvyšší soud vypořádal s dovolacími námitkami, jimiž obviněný napadl výroky o trestu, o náhradě škody a o náhradě nemajetkové újmy, a z důvodů v rozhodnutí podrobně rozvedených podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.